

PEDESET GODINA STVARALAŠTVA ZORANA STOŠIĆA VRANJSKOG

Ako izuzmemo mladalačku /gimnazijsku/ izložbu slika Zorana Stošića Vranjskog, priređenu davne 1955. godine u rodnom Vranju, njegova stvaralačka aktivnost, kao javni kulturno–umetnički čin, začeta je 1962. godine, samostalnom izložbom slika. Od tada je prošlo više od četiri dečenije slikarskog zrenja i otkrivanja onih čudnih, zaumnih u empirijskom iskustvu nedostupnih procesa kojima se biće slikara otvara novom jeziku i novim sadržajima. Bio je to put neprekidne žudnje našeg slikara za autonomnim, smisaono celovitim slikarskim delom koje bi moglo da ponese deo istine našeg vremena, onu tragičnu rascepljenost svesti između vere i uzdrmane humane sadržaje aktuelnih društvenih procesa i poetskog pogleda u prostore kosmičkog beskraja. Ali iznad te dileme, izdiže se slikarska samosvest Zorana Stošića Vranjskog kojom se neprekidno učvršćuju principi autonomije likovnog jezika, oslobođenog od agresivnosti prolaznih trendova, dakle – jezika kojim se zaista otvara put ka poetskoj prirodi slikara. Ta doslednost se više puta isplatila: ovaj slikar danas predstavlja veoma ličnu, originalnu i trajno aktuelnu formalno jezičku celinu u našoj današnjoj likovnoj umetnosti.

Naslutivši, u jednom srećnom magnovenju, velike izazove i slikarske mogućnosti u otkrivanju kosmičkih beskraja i nepojamnih ritmova, ali i spretnosti likovnog jezika da te mogu–

čnosti opredmeti likovnim elementima i simbolima, Vranjski je uspeo da osnovne odrednice svoje poetike neposredno saobrazi imaginaciji i impulsima intuicije i u prostor svoje slike uveo sasvim nove ikonografske elemente, dinamične i raskošne. Oblik i boja otvaraju se na ovim slikama kao ubedljive činjenice neprekidnog preobražaja jednog sveta u drugi: materijalnog sveta prirode u poetsku prirodu slike. Slikom vlada raskošna slikarska mašta: u formi i sadržaju, u boji i ritmovima, u kontrastima i celovitosti prizora. Za njega je odnos: inspiracija – realizacija veoma složen, višeslojan i višesmeran. Osnova tog odnosa je fenomen likovnog jezika koji u prostorima klasičnog medija gradi i idejnu i poetsku strukturu slike. Zato je i moguća njegova konceptualna doslednost: tokom svih proteklih godina, od sedamdesetih do danas, njegovo slikarstvo nije menjalo svoj karakter i osnovno jezičko obeležje... Ali slika je vremenom dobijala na dostojanstvu, na unutrašnjoj zrelosti: on je sve više brusio slikarsku reč i sve sigurnije komponovao površine koje više ni u prostoru ni u ideji ne traže analogiju sa nekim aktuelnim pomodnim slikarskim pojavama. U maglinama njegovih slika, u sfumataima, prigušenim svetlostima, zlatu i okerima kao da svetlucaju plamičci kandila u srednovekovnim bogomoljama... Ima u tim slikama nekog dubokog iskustva bića koje izvire iz tamnih tokova podsvesti i koje uvire u isto tako tamne i nedokučive prostore slutnje o istinama s druge strane našeg zemnog bitisanja...

Ukratko, to je slikarstvo čiji se semantički lik sve jasnije ocrta kao zasebna pojava na fonu današnje likovne umetnosti u celini.